

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y. ET L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DU COMITE INTERACADEMIQUE
DE BALKANOLOGIE DU CONSEIL DES ACADEMIES
DES SCIENCES ET DES ARTS DE LA R.S.F.Y. ET DE L'INSTITUT
DES ETUDES BALKANIQUES

X

BELGRADE 1979.

ште Српске социјалдемократске партије према балканском и југословенском питању.

Захваљујући своме месту и улози у водећим привредним, културним и другим центрима монархије, својим активним учествовањем у разним форумима међународног социјалистичког покрета, као и низу других чинилаца, аустројска СДП је успела да оствари веома јак утицај у свим социјалдемократским покретима у земљама југоисточне Европе и посебно у покретима јужнословенских народа који су живели у саставу Аустро-Угарске. Знатни ушпливи аустромарксиста били су остварени и у области гледања СД партија и странака у јужнословенским земљама монархије на могуће путеве решавања националног питања и међунационалних односа у Монархији. Рецић је у поменутих главама одређену пажњу посветио научној анализи аустромарксистичких утицаја у Хрватској, Босни и Херцеговини и Словенији и посебно развитку отпора и борбе против тих утицаја, нарочито против разних видова аутономије и тзв. триализма Аустроугарске монархије који ће доминирати у време првог светског рата.

У XI глави (стр. 431—472) аутор је дао целиовит синтетички закључак у коме су изложени основни садржаји односа аустромарксизма и југословенског питања у теорији и пракси.

Тек кад читалац стигне до краја ове веома интересантне књиге, долази до сазнања о њеној пуној

вредности и о напорима које је аутор морао уложити приликом њене израде. Сама тема, иако на први поглед једноставна, представља читаво богатство ширих и ужих тематских области и питања најуже везаних са судбином националног ослобођења јужнословенских народа. Сиромаштво домаћих извора и литературе присиљавало је аутора да тежиште рада пренесе на истраживања ван земље. Аутор, најчешће, није имао ослободилаца у истраживању и обради, и читав низ питања морао је да разматра и обрађује сам и из основа. И поред овога богатства тема, разних гледања и испреплитања веза и утицаја, аутор је успео да оствари континуитет излагања при чему му је олакшицу чинила изванредно постављена композиција књиге.

Доста обиман резиме на немачком олакшаће овој књизи пут у иностране библиотеке и њено коришћење, нарочито у земљама немачког језичког подручја. Књига је обезбеђена са потребним научним апаратом и регистром личних имена, што је од посебне важности за њено коришћење у научне сврхе. По свим својим целиовитим квалитетима ова нова књига др Енвера Рецића заслужује пуну пажњу науке и шире читалачке публике. С обзиром на целиовито схваћање и веома успешну обраду једног од најкрупнијих питања историје народа Југославије, она представља значајан допринос нашој све комплетнијој историографији.

Душан Лукач

Nicolae Iordache, LA PETITE ENTENTE ET L'EUROPE,
Genève 1977, str. 397

У издању Универзитетског института за високе међународне студије Универзитета у Женеви изашла је монографија Румуна Николаја Јордакеа под насловом *Мала Антанга и Европа*.

После бројних радова који се односе на савез трију земаља средње и југоисточне Европе, дошла је и књига студиозног Румуна као девета монографија о овом савезу.

Док су радови објављени пре рата третирали овај савез у процесу његовог живота тако да га нису могли разматрати са одређене временске дистанце, и док су се послератне монографије, иако у далеко повољнијем положају, ограничавале на допуне закључака на основу одређеног, понекад и непотпуног материјала, или се заустављале само на извесна

раздобља у животу овог савеза, најновија књига дала је нешто ново. Њена предност је у томе што је поред архивског материјала имала на располагању и далеко опсежнију литературу, што није увек стајало на располагању и свима осталим претходницима. Међутим, налазећи се пред врло богатим и разнородним материјалом, а имајући у првом реду архивску грађу која се односи на везе овог савеза с Европом (што је ранијим ауторима било само делимично доступно), Јордаке је усмерио своју пажњу првенствено на односе Мале Антанте према Европи, запостављајући односе међу чланицама. То произилази из краћег али садржајног предговора (стр. 9—12). Интегрални текст подељен је на четири дела. У погледу периодизације Јордаке не мења ништа. Први део његове студије обухвата период од оснивања овог савеза 1920—21. до 1929. године (стр. 17—78). Указујући на основне циљеве овог савеза, аутор истиче европске политичке оквири. Други део (стр. 79—151) говори о судбини савеза у оквиру светске економске кризе па чак и о политичким догађајима далеко од Европе (на пример Кинеско-јапански сукоб). Трећи део (стр. 153—267) обухвата период од следеће три године и — у оквирима у којима је аутор замислио своје излагање — сеже све до пада румунског министра иностраних послова Николаја Титулескуа, личности којој несумњиво припада значајно место на међународној политичкој сцени поменутог раздобља, нарочито када је реч о односима балканских земаља и Европе. Последњи део (стр. 269—327) говори о последњим данима савеза Мале Антанте.

Завршавајући излагање, могли бисмо да поновимо са аутором који у закључку (стр. 329—336) каже између осталог и следеће: „За 18 година колико је Мала Антанта живела, она је служила за одржавање физичког интегритета својих чланица, док је њен главни циљ био, у току читавог овог дугог периода, одбрана територијалног status quo-a. Она је одиграла позитивну улогу у европској политици између два светска рата, дајући значајан прилог миру у Европи, колективној безбедности и поштовању основних принципа међународног права”.

Све у свему, закључујући до којих су дошли и ранији истраживачи овог питања. Међутим, како је обрађена на једном светском језику, и како је поставила проблем са европског гледишта, налазимо да је ова књига одговорила свом циљу и указала на могућност интересовања за Малу Антанту код низа историчара који не познају српскохрватски, румунски, чешки или словачки — језике на којима постоји бројна литература о овом савезу.

У прилогу аутор даје текстове најважнијих уговора између држава Мале Антанте (стр. 339—360) као и попис литературе (стр. 363—367). Служење књигом олакшава алфабетски индекс (стр. 377—392).

Дубоко смо убеђени да ће најновија монографија о савезу Мале Антанте Николаја Јордакеа бити неопходна свима оним историчарима који се баве питањима из области међународних односа између два светска рата ради што бољег расветљавања односа између малих и великих земаља у овом периоду.

Милан Ванку

В. К. Волков, МЫНХЕНСКИЙ СГОВОР И БАЛКАНСКИЕ СТРАНЫ, Москва 1978.

Један од најпознатијих совјетских историчара дипломатске историје новијег доба, посебно историје односа земаља и народа Европе између два светска рата В. К. Волков појавио се у 1978. години

са новом књигом, *Минхенски договор и балканске земље*.

Овом крупном догађају који је представљао један од последњих великих уступака западних сила Француске и Велике Британије